EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 7.6.2018
COM(2018) 445 final

2018/0235 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS,

ar kuru groza Lēmumu 2007/198/Euratom, ar ko izveido Eiropas Kopuzņēmumu *ITER* un kodolsintēzes enerģētikas attīstības vajadzībām un piešķir tam priekšrocības

{SWD(2018) 325 final} - {SWD(2018) 326 final}

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

Šajā priekšlikumā par piemērošanas datumu ir noteikts 2021. gada 1. janvāris, un tas ir sagatavots 27 dalībvalstu Savienībai saskaņā ar Eiropadomes 2017. gada 29. martā saņemto Apvienotās Karalistes paziņojumu par tās nodomu izstāties no Eiropas Savienības un *Euratom*, balstoties uz Eiropas Savienības Līguma 50. pantu.

Paredzams, ka kodolsintēzei kā praktiski neizsmeļamam un klimatam draudzīgam enerģijas avotam nākotnē būs nozīmīga loma Eiropas enerģētikas nozarē. Šā priekšlikuma par Padomes lēmumu nolūks ir nodrošināt finansējumu arī turpmākai Eiropas dalībai *ITER* projektā, kura mērķis ir svarīgu zinātnisku atklājumu gūšana kodolsintēzes attīstīšanas jomā. Tas ir īpaši svarīgi pēc 2015. gadā pieņemtā Parīzes nolīguma par klimata pārmaiņām un ES apņemšanās uzņemties vadošo lomu ekonomikas dekarbonizācijā un risināt klimata pārmaiņu problēmas izmaksefektīvā veidā.

Eiropas dalība *ITER* projektā pamatojas uz *ITER* nolīgumu, ko 2006. gada novembrī parakstīja septiņi pasaules mēroga partneri, proti, *Euratom*, ASV, Krievijas Federācija, Japāna, Ķīna, Dienvidkoreja un Indija. *ITER* ir unikāls un pirmais šāda veida projekts, kas izstrādāts starptautiskā zinātniskā sadarbībā, tādējādi ļaujot panākt sinerģijas un mobilizēt tādus finanšu resursus, kas vienai atsevišķai valstij nebūtu pa spēkam.

Tā kā saskaņā ar *ITER* nolīgumu Eiropa ir uzņemošā puse, tai saskaņā ar *ITER* nolīgumu ir stingrākas juridiskās saistības. Tāpēc tā ir uzņēmusies vadošo lomu šajā projektā (45 % no būvniecības izmaksām[1], kamēr citu *ITER* dalībnieku daļas ir aptuveni 9 % katram), lai nodrošinātu būvniecības savlaicīgu pabeigšanu. Ar šo priekšlikumu Padomes lēmumam groza Padomes 2007. gada 27. marta Lēmumu 2007/198/Euratom, ar ko izveido Eiropas Kopuzņēmumu *ITER* un kodolsintēzes enerģētikas attīstības vajadzībām un piešķir tam priekšrocības, lai radītu pamatu minētā kopuzņēmuma (turpmāk – "*Fusion for Energy*") darbību finansēšanai laikposmā no 2021. līdz 2027. gadam saskaņā ar *Euratom* līgumu.

Padomes 2007. gada lēmums jau ir grozīts ar Padomes 2013. gada 13. decembra Lēmumu 2013/791/Euratom, lai ļautu finansēt *Fusion for Energy* darbības. Šajā priekšlikumā ievērota tāda pati loģika, tas pamatojas uz *Euratom* nolīguma 47. pantu un attiecas uz *Euratom* dalību kopuzņēmuma finansēšanā daudzgadu finanšu shēmas 2021.–2027. gadam laikā.

Ierosinātie grozījumi ļauj nodrošināt projekta finansēšanu nākamās daudzgadu finanšu shēmas laikā, vienlaikus neliedzot brīvprātīgus ieguldījumus no kopuzņēmuma dalībniekiem, kas nav *Euratom*, kā noteikts kopuzņēmuma statūtu 12. panta 1. punkta c) apakšpunktā.

ITER padome 2016. gadā apstiprināja atjauninātu grafiku un saistītās izmaksu aplēses *ITER* būvniecības pabeigšanai. Saskaņā ar jauno *ITER* būvniecības grafiku agrākais tehniski iespējamais termiņš "Pirmās plazmas" posmam ir 2025. gada decembris, un aplēses rāda, ka ekspluatācija pilnā apjomā, izmantojot deitērija-tritija degvielu (tā sauktais deitērija-tritija posms) sāksies 2035. gadā. Šis grafiks līdz ar saistītajiem pārskatītajiem izdevumiem[2] veido *ITER* projekta jauno pamatscenāriju; tas neietver neparedzētus gadījumus, un tādējādi tiek pieņemts, ka visi galvenie riski var tikt mazināti.

---

[1] Saskaņā ar izmaksu dalīšanu visiem *ITER* projekta posmiem, par ko *ITER* puses vienojās 2006. gadā. Šis izmaksu sadalījums mainīsies ekspluatācijas posmā, kad Eiropa finansēs 34 %.

[2] Pārskatītās izmaksu aplēses *ITER* padome ir apstiprinājusi *ad referendum*, līdz tiks saņemti *ITER* pušu budžeta iestāžu lēmumi.

Savā 2017. gada 14. jūnija paziņojumā Eiropas Parlamentam un Padomei "ES ieguldījums reformētajā *ITER* projektā"[3] un tam pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā Komisija iekļāva būvniecības posma izmaksu aplēses (tikai Eiropai). Tika lēsts[4], ka 2021.-2027. gadam no ES budžeta[5] nepieciešamā summa, kurā ietverti Komisijas administratīvie izdevumi saistībā ar *Fusion for Energy* uzdevumiem un citām saistītām darbībām, ir aptuveni 6,1 miljards EUR (pašreizējā vērtībā)[6].

Eiropas Savienības Padome 2018. gada 12. aprīlī, pamatojoties uz Komisijas paziņojumu, izdarīja secinājumus un atkārtoti apstiprināja, ka *Euratom* joprojām apņemas arī turpmāk rīkoties *ITER* projekta sekmīgai pabeigšanai. Padome paziņoja, ka tā centīsies darīt pieejamus līdzekļus *Fusion for Energy* darbībām daudzgadu finanšu shēmas 2021.–2027. gadam ietvaros. Šajā nolūkā Padome pilnvaroja Komisiju *Euratom* vārdā *ITER* padomes sanāksmē ministru līmenī apstiprināt *ITER* projekta jauno pamatscenāriju (tvērums, grafiks un izmaksas).

Līdzekļu pārvedums tiks saskaņots ar daudzgadu finanšu shēmas aptverto laikposmu un ilgs septiņus gadus. Saskaņā ar *ITER* nolīgumu *ITER* projekta sākotnējais darbības laiks būs 35 gadi (t. i., līdz 2042. gadam); tāpēc, lai turpinātu finansēt *Euratom* ieguldījumu šajā projektā, būs vajadzīgi turpmāki Padomes lēmumi.

ITER sekmīga būvniecība un darbība ir būtisks Eiropas kodolsintēzes attīstības plāna posms, kas veido visaptverošu mērķtiecīgu virzību uz kodolsintēzes elektroenerģiju un ko apstiprinājuši visi kodolsintēzes pētniecībā iesaistītie dalībnieki Eiropā[7]. Šis lēmums ļaus panākt sinerģiju un komplementaritāti ar kodolsintēzes pētniecības darbībām, ko finansē saskaņā ar *Euratom* pētniecības un mācību programmu 2021–2025. gadam[8]. Šis lēmums ļaus arī pabeigt darbības, kas tiek veiktas Plašākas pieejas nolīguma satvarā, kas noslēgts starp *Euratom* un Japānu un papildina starptautisko sadarbību *ITER* nolīguma satvarā.

Šis priekšlikums ir sagatavots, lai nodrošinātu ciešu mijiedarbību ar citām programmām, proti, ES 9. pamatprogrammu un *Euratom* 9. pamatprogrammas priekšlikumiem. Pamatojums ir diezgan skaidrs, jo *ITER* ir pirmais šāda veida inovatīvs projekts enerģētikas nozarē, kam vajadzīgs ciešs atbalsts no pētniecības un inovācijas puses, ko jo īpaši īsteno caur *Euratom* pētniecības programmām, kā arī ES pētniecības programmām. Šajā ziņā abu programmu (*Euratom* un ES 9. pamatprogrammas) teksti saskaņā ar nākamo DFS ir pastiprināti, lai nodrošinātu, ka nepieciešamās mijiedarbības saistībā ar *ITER* ir skaidri norādītas.

2. APSPRIEŠANĀS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

Šajā priekšlikumā ir pilnībā ņemtas vērā atbildes, kas saņemtas daudzgadu finanšu shēmas atklātajā sabiedriskajā apspriešanā, kuras organizēšanu koordinēja Eiropas Komisijas

3 COM(2017) 319, 14.06.2017. un pievienotais SWD(2017)232.

4 SWD(2017)232, 4. tabula, 24. lpp.

5 Papildus finansējumam no ES budžeta Francija kā projekta uzņēmējvalsts pašlaik veic iemaksas tieši *F4E* budžetā aptuveni 20 % apmērā no *Euratom* ieguldījuma. Turklāt katru gadu *F4E* dalībnieki maksā dalības maksu kopuzņēmumā.

6 Šajā aplēsē nav ietverti neparedzēti gadījumi saistībā ar termiņu un izmaksām.

7 https://www.euro-fusion.org/eurofusion/roadmap/

8 Sk. Komisijas priekšlikumu COM(2018)437.

Ģenerālsekretariāts un kura tika uzsākta 10. janvārī un turpinājās līdz 2018. gada 8. martam. Turklāt priekšlikumā ir pilnībā ņemtas vērā apspriedes ar ieinteresētajām personām, kuras notika sagatavošanās darbību laikā un ietvēra *ex ante* izvērtējumu un ieinteresēto personu pasākumus un aptaujas. Lai gan sabiedriskajā apspriešanā neatklājās īpašas problēmas saistībā ar *ITER* finansēšanas turpināšanu, mērķtiecīgas apspriešanās ar ieinteresētajām personām ir apstiprinājušas, ka ES ieguldījums *ITER* būvniecībā sniedz ievērojamu labumu Eiropas rūpniecībai un pētniecības aprindām. Tas no jauna tika minēts 2017. gada decembrī organizētā nozares pasākumā, kurā apstiprinājās, ka kodolsintēze jau nodrošina konkrētas iespējas rūpniecībai un ka tai ir pozitīva ietekme uz nodarbinātību, ekonomikas izaugsmi un inovāciju ne tikai kodolsintēzes un enerģētikas jomā vien. Neatkarīgi pētījumi, kas tika pasūtīti, lai sagatavotu *ex-ante* izvērtējumu, sniedza skaitlisku informāciju par izveidotajām darbvietām un neto pievienoto vērtību, ko radījusi Eiropas dalība *ITER* projektā.

Bez tam, ņemot vērā Padomes 2018. gada aprīļa secinājumus, šis priekšlikums nodrošinās projekta kontinuitāti, it sevišķi attiecībā uz starptautiskajiem partneriem, un garantēs *ITER* finansējumu visas nākamās daudzgadu finanšu shēmas laikā.

Ir konstatēti daži ierosinājumi, kuriem dēļ to kontinuitātes satura un struktūras un/vai budžeta apmēra ziņā būtu jāveic nevis ietekmes novērtējums, bet gan *ex ante* novērtējums Komisijas dienestu darba dokumenta veidā. *ITER* līdz ar citām programmām, piemēram, *Fiscalis*, Humānā palīdzība un Kopējā ārpolitika un drošības politika, tika norādīta kā tāda, kurai nevajag ietekmes novērtējumu, bet gan *ex ante* izvērtējumu, kas sagatavots kā Komisijas dienestu darba dokuments saskaņā ar ES Finanšu regulas prasībām.

Šajā priekšlikumā par piemērošanas datumu ir noteikts 2021. gada 1. janvāris, un tas ir sagatavots 27 dalībvalstu Savienībai saskaņā ar Eiropadomes 2017. gada 29. martā saņemto Apvienotās Karalistes paziņojumu par tās nodomu izstāties no Eiropas Savienības un *Euratom*, balstoties uz Eiropas Savienības Līguma 50. pantu.

3. PRIEKŠLIKUMA JURIDISKIE ASPEKTI

Šā Padomes lēmuma juridiskais pamats ir *Euratom* līguma 47. pants. Šis lēmums ir uzskatāms par pamataktu laikposmā, ko aptver nākamā daudzgadu finanšu shēma, un tas būs pamats ikgadējiem finansēšanas lēmumiem, ko pieņems Komisija. Šie lēmumi ļaus Komisijai pārskaitīt līdzekļus kopuzņēmumam *Fusion for Energy* laikposmā no 2021. līdz 2027. gadam.

Šis lēmums aptver arī Komisijas administratīvos izdevumus, kas saistīti ar kopuzņēmumu *Fusion for Energy*, *ITER* organizāciju, plašāko pieeju un citus attiecīgus pasākumus 2021.–2027. gadā.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Šajā priekšlikumā Padomes lēmumam ir pievienots tiesību akta finanšu pārskats, kurā izklāstīta priekšlikuma ietekme uz budžetu un norādīti tā īstenošanai vajadzīgie cilvēkresursi un administratīvie resursi.

5. ĪSTENOŠANAS PLĀNI UN UZRAUDZĪBAS, IZVĒRTĒŠANAS UN ZIŅOŠANAS KĀRTĪBA

Tas ir paredzēts, lai turpinātu īstenot budžetu Eiropas dalībai *ITER*, izmantojot kopuzņēmumu. Kopuzņēmuma izveide saskaņā ar *Euratom* līguma 5. nodaļu 2007. gadā tika uzskatīta par piemērotāko risinājumu *Euratom* saistību pret *ITER* organizāciju izpildei saskaņā ar *Euratom* noslēgto *ITER* nolīgumu. Pēc tam šo atbilstību ir apstiprinājušas vairākas neatkarīgas pārskatīšanas un novērtējumi.

Saskaņā ar tā Finanšu regulas 32. pantu kopuzņēmums (*F4E*) sagatavo plānošanas dokumentu, kurā ietverts daudzgadu plāns un ikgadējie plāni. Plānošanas dokumenta projektu ne vēlāk kā katra gada 31. janvārī nosūta *F4E* valdei, Komisijai, Eiropas Parlamentam un Padomei. Komisija savu attiecīgo dienestu atzinumu par šo dokumentu nosūta *F4E*.

Vispārējā plānošanā un kopuzņēmuma (*F4E*) ikgadējā darba programmā ir noteikts atskaites punktu sasniegšanas grafiks, kas aptver *ITER* būvniecības posmā notiekošās iepirkuma darbības. *F4E* regulāri ziņo savai pārvaldības struktūrai (valdei, ja *Euratom* pārstāv Komisija) un ES Padomei par projekta progresu.

Lai labāk pārraudzītu progresu un to, cik efektīvi *F4E* sniedz *Euratom* ieguldījumu *ITER* projektā, 2017. gadā ir ieviesta virkne visaptverošu galveno darbības rādītāju, kas īpaši paredzēti izpildes grafika un izmaksu uzraudzībai. Pamatojoties uz šiem rādītājiem, valdei regulāri iesniedz operatīvo ziņojumu. Tajā iekļauj skaitliskus rādītājus, kas pamatojas uz iegūtās vērtības vadības sistēmu.

Visa *ITER* projekta līmenī *ITER* organizācija ziņo *ITER* padomei, izmantojot līdzīgus darbības operatīvos rādītājus, tostarp, cik procenti no būvniecības, kas jāveic līdz "Pirmās plazmas" posmam, ir pabeigti. Šis rādītājs 2017. gada decembrī sasniedza 50 %, un 2025. gadā, kad paredzēts sasniegt 'Pirmās plazmas" posmu, tam būtu jāsasniedz 100 %.

Saistībā ar Komisijas iekšējo pārvaldības plānošanu un pārraudzību ir ierosināts izmantot divus rādītājus, kam būtu jāsniedz informācija par projekta virzību uz tā vispārējo un konkrēto mērķu sasniegšanu. Pirmais rādītājs būtu "procentos izteikta *ITER* būvniecības pabeigtība", un otrais – "procentos izteiktas *F4E* izpildītās *Euratom* nefinansiālās saistības". Abi rādītāji pamatosies uz *ITER* organizācijas paziņotiem datiem.

Komisijas priekšlikumā 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmai ir noteikts daudz vērienīgāks uzdevums attiecībā uz klimata jautājumu iekļaušanu visās ES programmās, klimata mērķu sasniegšanai kopumā paredzot atvēlēt 25 % no ES izdevumiem. Šīs programmas devumam minētā vispārējā mērķa sasniegšanā tiks sekots, izmantojot ES klimata marķiera sistēmu atbilstīgā iedalījuma līmenī, tai skaitā izmantojot vairākas precīzas metodikas, kur tādas būs pieejamas. Komisija turpinās katru gadu sniegt informāciju saistību apropriāciju izteiksmē, izstrādājot gada budžeta projektu.

Lai atbalstītu to, ka klimata mērķu sasniegšanā tiek pilnībā izmantots *ITER* potenciāls, Komisija centīsies noteikt attiecīgās darbības visā izdevumu sagatavošanas, īstenošanas, pārskatīšanas un izvērtēšanas procesā.

Komisija veiks starpposma un *ex post* izvērtējumus un to secinājumus paziņos Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai. Izvērtējums tiks veikts saskaņā ar 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīguma[9] 22. un 23. punktu, kurā visas trīs iestādes apstiprināja, ka turpmāku darbību variantu ietekmes novērtējumiem būtu jābalstās uz esošu tiesību aktu un politikas novērtējumiem. Izvērtējumā novērtēs *ITER* ietekmi, pamatojoties uz noteiktiem rādītājiem/mērķiem un detalizētu analīzi par to, cik lielā mērā projekts ir izrādījies atbilstošs, efektīvs, lietderīgs, sniedz pietiekamu ES pievienoto vērtību un ir saskanīgs ar citām ES rīcībpolitikām. Izvērtējumā tiks ietvertas gūtās atziņas, lai konstatētu trūkumus/problēmas vai jebkādu potenciālu darbību vai to rezultātu turpmākai uzlabošanai un lai palīdzētu maksimāli izmantot to izmantošanu/ietekmi. Ja *ex post*

[9] Iestāžu 2016. gada 13. aprīļa nolīgums starp Eiropas Parlamentu, Eiropas Savienības Padomi un Eiropas Komisiju par labāku likumdošanas procesu; OV L 123, 12.5.2016., 1.–14. lpp.

izvērtējumu veic tuvu nākamā perioda starpposma novērtējumam, abus izvērtējumus var apvienot vienā, kas aptvers plašāku periodu.

Turklāt saskaņā ar tā statūtu 14. pantu *F4E* sagatavo gada ziņojumu. Šajā ziņojumā ietver *F4E* darba programmas īstenošanu. To sagatavo *F4E* direktors, novērtē valde, un valde to kopā ar savu novērtējumu nosūta dalībniekiem, Eiropas Parlamentam, Padomei un Komisijai.

2018/0235 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS,

ar kuru groza Lēmumu 2007/198/Euratom, ar ko izveido Eiropas Kopuzņēmumu *ITER* un kodolsintēzes enerģētikas attīstības vajadzībām un piešķir tam priekšrocības

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 47. panta trešo un ceturto daļu un 48. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

(1) *ITER* nolīgumu[10] 2006. gada novembrī ir parakstījusi *Euratom*, Amerikas Savienotās Valstis, Krievijas Federācija, Japāna, Ķīna, Dienvidkoreja un Indija. *Euratom*, kas saskaņā ar *ITER* nolīgumu ir uzņemošā puse, ir uzņēmusies vadošo lomu šajā projektā.

(2) Ar Lēmumu 2007/198/Euratom[11] tika izveidots Eiropas Kopuzņēmums *ITER* un kodolsintēzes enerģētikas attīstības vajadzībām (turpmāk "kopuzņēmums"), lai sniegtu *Euratom* ieguldījumu *ITER* starptautiskajā kodolsintēzes enerģijas organizācijā un plašākas pieejas projektos sadarbībā ar Japānu, kā arī sagatavotu un koordinētu darbību programmu, gatavojoties demonstrējumu kodolsintēzes reaktora un ar to saistīto objektu būvniecībai.

(3) Lēmuma 2007/198/Euratom 5. pantā noteikts, ka kopuzņēmumam ir atsevišķs finanšu nolikums, kura pamatā ir Finanšu pamatregulas principi[12] un kurā var būt atkāpes no Finanšu pamatregulas, ja tas vajadzīgs Kopuzņēmuma īpašu darbības apstākļu dēļ un iepriekš apspriežoties ar Komisiju. Kopuzņēmuma Finanšu regulas IV nodaļā ir noteikta budžeta īstenošana.

(4) Lēmumā 2007/198/Euratom tika norādīta finanšu atsauces summa, ko uzskata par vajadzīgu kopuzņēmumam, kā arī aptuvenais kopējais *Euratom* ieguldījums šajā summā, ko vajadzētu darīt pieejamu, izmantojot Kopienas pētniecības un mācību programmas, kuras pieņemtas saskaņā ar Līguma 7. pantu vai citu Padomes pieņemtu lēmumu.

---

10 OV L 358, 16.12.2006, 62. lpp.

11 Padomes 2007. gada 27. marta Lēmums 2007/198/Euratom, ar ko izveido Eiropas Kopuzņēmumu *ITER* un kodolsintēzes enerģētikas attīstības vajadzībām un piešķir tam priekšrocības (OV L 90, 30.3.2007., 58. lpp.).

12 Komisijas 2013. gada 30. septembra Deleģētā regula (ES) Nr. 1271/2013 par finanšu pamatregulu struktūrām, kas minētas Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES, Euratom) Nr. 966/2012 208. pantā (OV L 328, 7.12.2013., 42. lpp.).

(5) Lēmums 2007/198/Euratom tika grozīts ar Lēmumu 2013/791/Euratom[13], lai ļautu finansēt *Fusion for Energy* darbības visā daudzgadu finanšu shēmas 2014.–2020. gadam laikā.

(6) 2016. un 2017. gadā *ITER* padomes atbalstu guva jauns *ITER* projekta pamatscenārijs, kas tika sagatavots kā daļa no projekta pārvaldības uzlabojumiem, un pēc tam tas tika izmantots, lai aplēstu kopuzņēmuma finansējuma vajadzības. Jaunā pamatscenārija atjauninātajā grafikā ir paredzēts, ka "Pirmās plazmas" posms tiks sasniegts 2025. gada decembrī un ka ekspluatācija pilnā apjomā, izmantojot deitērija-tritija degvielu, sāksies 2035. gadā. Šajā grafikā nav ietverti neparedzēti gadījumi, un tādējādi tiek pieņemts, ka visi galvenie riski var tikt mazināti.

(7) Padome 2018. gada 12. aprīlī atkārtoti apstiprināja, ka *Euratom* joprojām apņemas arī turpmāk rīkoties *ITER* projekta sekmīgai pabeigšanai, un pilnvaroja Komisiju *Euratom* vārdā *ITER* padomes sanāksmē ministru līmenī apstiprināt jauno *ITER* projekta pamatscenāriju.

(8) Šis lēmums ļaus panākt sinerģiju un komplementaritāti ar kodolsintēzes pētniecības darbībām, ko finansē saskaņā ar *Euratom* pētniecības un mācību programmu. *ITER* sekmīga būvniecība un darbība ir būtisks Eiropas kodolsintēzes attīstības plāna posms, ko apstiprinājuši visi kodolsintēzes pētniecībā iesaistītie dalībnieki Eiropā.

(9) Eiropas Parlaments un Padome daudzgadu finanšu shēmā noteica, ka *Euratom* saistību maksimālais līmenis 2021.-2027. gadam attiecībā uz *ITER* ir 6 070 000 000 EUR (pašreizējā vērtībā).

(10) Atspoguļojot to, cik svarīgi, pildot ES apņemšanos īstenot Parīzes nolīgumu, ir cīnīties pret klimata pārmaiņām un tiekties uz Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķiem, šis lēmums integrēs klimata politikas darbības un ļaus sasniegt vispārējo mērķi, proti, ka 25 % no ES budžeta izdevumiem ir jāveicina klimata mērķu sasniegšana. Paredzams, ka ar šā lēmuma kopējo finansējumu finansētās darbības būs 100 % apmērā vērstas uz klimata mērķu sasniegšanu. Attiecīgās darbības tiks noteiktas šā Lēmuma īstenošanas laikā un atkārtoti novērtētas, veicot tā pārskatīšanu un starpposma izvērtēšanu.

(11) Saskaņā ar 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīguma par labāku likumdošanas procesu 22. un 23. punktu, *ITER* ir nepieciešams izvērtēt, pamatojoties uz informāciju, kas savākta, izmantojot īpašas uzraudzības prasības, vienlaikus izvairoties no pārmērīga regulējuma un administratīvā sloga. Attiecīgā gadījumā šīs prasības var ietvert izmērāmus rādītājus, pamatojoties uz kuriem izvērtē *ITER* ietekmi. Komisijas veikto izvērtējumu secinājumi tiks paziņoti Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai. Ja *ex post* un starpposma izvērtējumi ir veikti laikā tuvu viens otram, abus novērtējumus var apvienot vienā, kas aptver visu attiecīgo periodu.

(12) Saskaņā ar Finanšu regulu, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES, Euratom) Nr. 883/2013[1], Padomes Regulu (Euratom, EK) Nr. 2988/95[2], Padomes Regulu (Euratom, EC) Nr 2185/96[3] un Padomes Regulu (ES) 2017/1939[4], Savienības finanšu intereses ir jāaizsargā, izmantojot samērīgus pasākumus, tostarp pārkāpumu un krāpšanas nepieļaušanu, atklāšanu, labošanu un izmeklēšanu, zaudētu, nepareizi

[13] Padomes 2013. gada 13. decembra Lēmums 2013/791/Euratom, ar kuru groza Lēmumu 2007/198/Euratom, ar ko izveido Eiropas Kopuzņēmumu *ITER* un kodolsintēzes enerģētikas attīstības vajadzībām un piešķir tam priekšrocības (OV L 349, 31.12.2013., 100. lpp.).

izmaksātu vai nepareizi izmantotu atgūšanu un, attiecīgos gadījumos, administratīvu sankciju piemērošanu. Jo īpaši saskaņā ar Regulu (ES, Euratom) Nr. 883/2013 un Regulu (Euratom, EK) Nr. 2185/96 Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) drīkst veikt izmeklēšanas, tostarp pārbaudes un inspekcijas uz vietas, lai noteiktu, vai notikusi krāpšana, korupcija vai kāda cita nelikumīga darbība, kas ietekmē Savienības finansiālās intereses. Saskaņā ar Regulu (ES) 2017/1939 Eiropas Prokuratūra (*EPPO*) drīkst izmeklēt un ierosināt kriminālvajāšanu par krāpšanu un citām nelikumīgām darbībām, kas ietekmē Savienības finanšu intereses, kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2017/1371[5]. Saskaņā ar Finanšu regulu jebkurai personai vai subjektam, kas saņem Savienības līdzekļus, ir pilnībā jāsadarbojas Savienības finanšu interešu aizsargāšanai, jāpiešķir nepieciešamās tiesības un piekļuve Komisijai, *OLAF*, *EPPO* un Eiropas Revīzijas palātai (*ERP*) un jānodrošina, ka trešās personas, kas iesaistītas Savienības līdzekļu izmantošanā, piešķir līdzvērtīgas tiesības.

(13) Šim lēmumam būtu jānodrošina Savienības finansējuma pamanāmība, izmantojot saskaņotu, iedarbīgu un samērīgu informāciju plašai mērķauditorijai, tostarp plašsaziņas līdzekļiem un sabiedrībai.

(14) Ir nepieciešams grozīt Lēmumu 2007/198/Euratom, lai laikposmā no 2021. līdz 2027. gadam no Eiropas Savienības vispārējā budžeta varētu finansēt Kopuzņēmuma darbības un Komisijas saistītās darbības.

(15) Tādēļ attiecīgi būtu jāgroza Lēmums 2007/198/Euratom,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Lēmumu 2007/198/Euratom groza šādi.

(1) Lēmuma 4. panta 3. punktu aizstāj ar šādu:

3. *Euratom* orientējošais ieguldījums kopuzņēmumā laikposmā no 2021. līdz 2027. gadam un saistītie atbalsta izdevumi tam pašam periodam, kā minēts 4. punktā, tiek noteikti 6 070 000 000 EUR apmērā (pašreizējā vērtībā)[14].

(2) Pievieno šādu 4. punktu:

4. Panta 3. punktā minētā summa var ietvert arī sagatavošanas, pārraudzības, vadības, revīzijas, izvērtēšanas un citu darbību izdevumus, kā arī izdevumus, kas vajadzīgi šā lēmuma pārvaldībai un īstenošanai, tostarp administratīvos izdevumus, kā arī izdevumus mērķu sasniegšanas izvērtēšanai. Tā var ietvert arī izdevumus, kas saistīti ar pētījumiem un ekspertu sanāksmēm, kā arī izdevumus, kas saistīti ar tādiem informācijas tehnoloģiju tīkliem, kuri galvenokārt paredzēti informācijas apstrādei un apmaiņai, tostarp korporatīvajiem informācijas tehnoloģiju rīkiem un tehnisko un administratīvo palīdzību, kas vajadzīga saistībā ar šā lēmuma pārvaldību.

(3) Lēmuma 5.b pantu svītro.

(4) Iekļauj šādu 5.c pantu:

[14] Ņemot vērā *Fusion for Energy* darbību specifiku, nepiemēro Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Regulas (ES, *Euratom*) Nr. 966/2012 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, 86. panta 5. punktu.

5.c pants
Izvērtēšana

1. Izvērtēšanu veic savlaicīgi, lai tās rezultātus varētu ņemt vērā lēmumu pieņemšanas procesā.

2. Starpposma izvērtēšanu veic, tiklīdz ir pieejama pietiekama informācija par lēmuma īstenošanu laikposmā no 2021. līdz 2027. gadam, bet ne vēlāk kā 2024. gadā.

3. Šā lēmuma īstenošanas beigās, bet ne vēlāk kā četrus gadus pēc 4. pantā norādītā termiņa beigām, Komisija veic lēmuma galīgo izvērtēšanu.

4. Komisija Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai paziņo šīs izvērtēšanas rezultātus kopā ar saviem apsvērumiem.

(5) Iekļauj šādu 5.d pantu:

5.d pants
Komunikācija, pamanāmība un publicitāte

1. Kopienas finansējuma saņēmēji atzīst Kopienas finansējuma izcelsmi un nodrošina tā pamanāmību (jo īpaši, kad tiek popularizētas darbības un to rezultāti), sniedzot dažādām auditorijām, tostarp plašsaziņas līdzekļiem un sabiedrībai, mērķorientētu informāciju, kas ir konsekventa, lietderīga un samērīga.

2. Saistībā ar šo lēmumu, tā darbībām un rezultātiem Komisija rīko informācijas un komunikācijas pasākumus. Šā lēmuma īstenošanai piešķirtie finanšu resursi veicina arī Savienības politisko prioritāšu korporatīvo komunikāciju sabiedrībai, ciktāl šīs prioritātes saistītas ar 1. pantā minētajiem mērķiem.

2. pants

Šis lēmums stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.*

To piemēro no 2021. gada 1. janvāra.

Šis lēmums ir adresēts dalībvalstīm.

Briselē,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs

TIESĪBU AKTA PRIEKŠLIKUMA FINANŠU PĀRSKATS

1. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS KONTEKSTS

1.1. Priekšlikuma/iniciatīvas nosaukums

1.2. Attiecīgā(-s) rīcībpolitikas joma(-s) (programmu kopums)

1.3. Priekšlikuma/iniciatīvas būtība

1.4. Priekšlikuma/iniciatīvas pamatojums

1.5. Ilgums un finansiālā ietekme

1.6. Plānotie pārvaldības veidi

2. PĀRVALDĪBAS PASĀKUMI

2.1. Uzraudzības un ziņošanas noteikumi

2.2. Pārvaldības un kontroles sistēma

2.3. Krāpšanas un pārkāpumu novēršanas pasākumi

3. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS PAREDZAMĀ FINANSIĀLĀ IETEKME

3.1. Attiecīgā(-s) daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorija(-s) un budžeta izdevumu pozīcija(-s)

3.2. Paredzamā ietekme uz izdevumiem

3.2.1. Kopsavilkums par paredzamo ietekmi uz izdevumiem

3.2.2. Paredzamā ietekme uz administratīvajām apropriācijām

3.2.3. Trešo personu iemaksas

3.3. Paredzamā ietekme uz ieņēmumiem

TIESĪBU AKTA PRIEKŠLIKUMA FINANŠU PĀRSKATS

1. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS KONTEKSTS

1.1. Priekšlikuma/iniciatīvas nosaukums

Padomes Lēmums, ar kuru groza Lēmumu 2007/198/Euratom, ar ko izveido Eiropas Kopuzņēmumu *ITER* un kodolsintēzes enerģētikas attīstības vajadzībām un piešķir tam priekšrocības

1.2. Attiecīgās rīcībpolitikas joma(-s) *(programmu kopums)*

1 – Pētniecība un inovācija

1.3. Priekšlikums/iniciatīva attiecas uz:

☐ jaunu darbību

☐ jaunu darbību, kas balstās uz iepriekš veiktu izmēģinājuma projektu/ sagatavošanas darbību[15]

☒ spēkā esošas darbības turpināšanu

☐ vienas vai vairāku darbību apvienošanu vai pārorientēšanu uz citu /jaunu darbību

1.4. Priekšlikuma/iniciatīvas pamatojums

1.4.1. Īstermiņā vai ilgtermiņā izpildāmās vajadzības, tostarp sīki izstrādāts iniciatīvas izvēršanas grafiks

Šis Padomes lēmums ieguldīt līdzekļus kopuzņēmumā *Fusion for Energy*, lai tas varētu pildīt tam noteiktos uzdevumus. Šā lēmuma rezultātā Eiropa sniegs savu ieguldījumu *ITER* būvniecībā laikā no 2021. līdz 2027. gadam, *ITER* projektam sasniedzot "Pirmās plazmas" posmu 2025. gadā. Eiropa sniedz vislielāko ieguldījumu šajā projektā (aptuveni 45 % no būvniecības izmaksām), un vislielākā ietekme šim lēmumam būs Eiropā — gan īstermiņā (ieguvumi Eiropas rūpniecībai), gan ilgtermiņā (vadoša loma kodolsintēzes enerģijas komerciālā izmantošanā).

1.4.2. Savienības iesaistīšanās pievienotā vērtība (tās pamatā var būt dažādi faktori, piemēram, koordinēšanas radītie ieguvumi, juridiskā noteiktība, lielāka rezultativitāte vai papildināmība). Šā punkta izpratnē "Savienības iesaistīšanās pievienotā vērtība" ir vērtība, kas veidojas Savienības iesaistīšanās rezultātā un kas papildina vērtību, kura veidotos, ja dalībvalstis rīkotos atsevišķi.

Šī iniciatīva ir ES ekskluzīvā kompetencē saskaņā ar *Euratom* līguma 101. pantu. Tādēļ subsidiaritātes principu nepiemēro.

ITER ir unikāls un pirmais šāda veida ilgtermiņa projekts, kas būtiski veicina ES ilgtermiņa stratēģiju tīras enerģijas, energoapgādes drošības un konkurētspējas jomā. Tāpēc šajā tehnoloģijas attīstības posmā to nevar īstenot, izmantojot nozares iniciatīvas, un publiska intervence ir pamatota. Šie ieguldījumi sniedz Eiropas augsto tehnoloģiju nozarēm un mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) vērtīgas iespējas ieviest jauninājumus un izstrādāt "atzarproduktus" izmantošanai ārpus kodolsintēzes jomas (piemēram, enerģētikas nozarē plašākā tvērumā, aviācijā, medicīnā un augsto tehnoloģiju instrumentos).

[15] Kā paredzēts Finanšu regulas 58. panta 2. punkta a) vai b) apakšpunktā.

Tā kā *ITER* juridiskais pamats ir starptautisks nolīgums, kura puse ir arī *Euratom,* rīcība ES līmenī ir efektīvāka (mazāka sadrumstalotība) un iedarbīgāka (labāka cenas un vērtības attiecība/apjomradīti ietaupījumi) un ļauj saskaņot darbības (piemēram, risinot ar ārējiem faktoriem saistītus jautājumus), lai izpildītu ES saistības. *ITER* būvniecībā ārkārtīgi svarīga ir resursu un zinātības apvienošana, un ES rīcība ir īpaši vajadzīga, lai dažādās jomās, tehnoloģijās un pētniecības infrastruktūrās un nozarēs sasniegtu resursu un zināšanu kritisko masu, kas nepieciešamas pirmā šāda veida projekta īstenošanai. Tas ir nepārprotami atzīts arī 2017. gada jūnija "Pārdomu dokumentā par ES finanšu nākotni", kurā skaidri minēta pievienotā vērtība, kad ar rīcību Eiropas līmenī sasniedz vairāk, nekā būtu iespējams ar valstu rīcību. Tas ietver arī "lielus projektus un to svarīgās pamattehnoloģijas, piemēram, [...] *ITER*, (ko), ņemot vērā to ļoti lielās finansējuma vajadzības, var finansēt, tikai apvienojot resursus ES līmenī".

Tāpēc rīcība ES līmenī sniedz rezultātus, ko ar nesaskaņotiem valstu izdevumiem nevarētu sasniegt attiecībā uz virkni stratēģisku prioritāšu: i) energoapgādes drošība; ii) Eiropas zinātnes, tehnoloģiju un rūpniecības izaugsmes un attīstības iespējas ilgtermiņā un ES pētniecības un attīstības vides strukturēšana; iii) kvalitātes un inovācijas uzlabojumi, pateicoties konkurencei ES un pasaules mērogā; un iv) ES potenciāla/ietekmes mobilizēšana sarunās pasaules līmenī.

1.4.3. Līdzīgas līdzšinējās pieredzes rezultātā gūtās atziņas

Joint European Torus (*JET*) projekts ir apliecinājis, ka lielas kodolsintēzes pētniecības infrastruktūras būvniecība *Euratom* vadībā ir efektīva un palielina ieguvumus zinātnes un rūpniecības jomā. Tomēr *ITER* būvniecība ir vēl nepieredzēta mēroga projekts, un tā īstenošanai ir nepieciešama tāda pasaules līmeņa sadarbība, kāda līdz šim nav īstenota.

1.4.4. Saderība un iespējamā sinerģija ar citiem atbilstošiem instrumentiem

Šis lēmums ļaus panākt sinerģiju un komplementaritāti ar kodolsintēzes pētniecības darbībām, ko finansē saskaņā ar *Euratom* pētniecības un mācību programmu. Šajā satvarā paredzētās kodolsintēzes darbības sniegs būtisku zinātnisku ieguldījumu *ITER* būvniecībā un darbībā.

1.5. Ilgums un finansiālā ietekme

☒ ierobežota ilguma priekšlikums/iniciatīva

– ☒ spēkā no 01.01.2021. līdz 31.12.2027

– ☒ Finansiālā ietekme no 2021. līdz 2027. gadam

☐ beztermiņa priekšlikums/iniciatīva

– Īstenošana ar uzsākšanas periodu no GGGG. līdz GGGG.,

– pēc kura turpinās normāla darbība.

1.6. Plānotie pārvaldības veidi[16]

☐ Komisijas īstenota **tieša pārvaldība**:

– ☐ ko veic tās struktūrvienības, tostarp personāls Savienības delegācijās;

16 Skaidrojumus par pārvaldības veidiem un atsauces uz Finanšu regulu skatīt *BudgWeb* tīmekļa vietnē: https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx

– ☐ ko veic izpildaģentūras

☐ **Dalīta pārvaldība** kopā ar dalībvalstīm

☒ **Netieša pārvaldība,** kurā budžeta īstenošanas uzdevumi uzticēti:

– ☐ trešām valstīm vai to izraudzītām struktūrām;

– ☐ starptautiskām organizācijām un to aģentūrām (precizēt);

– ☐ EIB un Eiropas Investīciju fondam;

– ☒ Finanšu regulas 70. un 71. pantā minētajām struktūrām;

– ☐ publisko tiesību subjektiem;

– ☐ privāttiesību subjektiem, kas veic valsts pārvaldes uzdevumus, ja tie sniedz pienācīgas finanšu garantijas;

– ☐ struktūrām, kuru darbību reglamentē dalībvalsts privāttiesības, kurām ir uzticēta publiskā un privātā sektora partnerības īstenošana un kuras sniedz pienācīgas finanšu garantijas;

– ☐ personām, kurām ir uzticēts veikt īpašas darbības KĀDP jomā, kāda tā paredzēta Līguma par Eiropas Savienību V sadaļā, un kuras ir noteiktas attiecīgā pamataktā.

– Ja norādīti vairāki pārvaldības veidi, sniedziet papildu informāciju iedaļā "Piezīmes".

Piezīmes

Pārvaldību Komisijas uzraudzībā īstenos *F4E*. Komisija pārstāv *Euratom* gan *ITER* organizācijas, gan *F4E* pārvaldības struktūrās. Lai gan *Euratom* nodrošina aptuveni 80 % no *F4E* budžeta, saskaņā ar spēkā esošajiem *F4E* statūtiem balsošanā tai ir 5 balsis no 72. *F4E* ir kopuzņēmums, kas izveidots saskaņā ar *Euratom* līguma 5. nodaļu. Saskaņā ar tā statūtiem *F4E* ir sava budžeta izpildes apstiprinājuma procedūra, ko veic Eiropas Parlaments pēc Eiropas Savienības Padomes ieteikuma.

2. PĀRVALDĪBAS PASĀKUMI

2.1. Uzraudzības un ziņošanas noteikumi

Norādīt periodiskumu un nosacījumus.

Šo lēmumu īstenos Komisija un *F4E,* kas novirza *Euratom* ieguldījumu uz *ITER* projektu un citām ar *ITER* saistītām darbībām, piemēram, plašākas pieejas projektiem sadarbībā ar Japānu.

Šis lēmums paredz tā īstenošanas starpposma un nobeiguma izvērtējumu. Šo Komisijas veikto izvērtējumu un novērojumu secinājumi tiks paziņoti Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai. Komisija *Euratom* vārdā līdzdarbojas *ITER* organizācijas un *F4E* lēmumu pieņemšanas struktūrās: 1) Komisija līdzdarbojas *ITER* padomē un padomes izveidotajās komitejās; 2) kā *F4E* loceklis Komisija līdzdarbojas valdē un valdes izveidotajās komitejās. Šīs pārvaldības struktūras izmanto projekta virzības un tā īstenošanas rādītāju uzraudzībai, pamatojoties uz ziņošanu un informēšanu, ko attiecīgi veic *ITER* organizācija un *F4E*.

Konkrēti:

a) saskaņā ar *F4E* statūtu 6. panta d) apakšpunktu *F4E* valde pieņem projekta plānu, darba programmu, resursu tāmi, štatu sarakstu un personāla politikas plānu. Saskaņā ar 6. panta e) apakšpunktu valde pieņem arī gada budžetu. Jāatzīmē, ka šie dokumenti ir daļa no plānošanas dokumenta, ko saskaņā ar tās Finanšu regulas 32. pantu *F4E* sagatavo katru gadu un kura projekts tai ne vēlāk kā 31. janvārī jāiesniedz valdei, Komisijai, Eiropas Parlamentam un Padomei. Komisijai lūdz sniegt atzinumu par šo projektu, un *F4E* tas būtu jāņem vērā, sagatavojot plānošanas dokumenta galīgo redakciju;

saskaņā ar tā statūtu 14. pantu *F4E* direktors sagatavo gada ziņojumu, kurā informē par *F4E* darba programmas īstenošanu. Šo ziņojumu novērtē valde un līdz ar savu novērtējumu nosūta *F4E* dalībniekiem, Eiropas Parlamentam, Padomei un Komisijai. *F4E* katru gadu iesniedz ziņojumu arī Padomei par īstenošanas progresu, izmaksu ierobežošanas un ietaupījumu plāniem, kā arī par *F4E* darbību un pārvaldību un par *ITER* projektu. *F4E* reizi gadā arī ziņo Padomei par gada budžetā ieplānoto darbību izpildi;

c) laikā starp oficiālajiem ziņojumiem *F4E* reizi mēnesī sniedz informāciju par budžeta izpildi un par panākumiem to galveno atskaites punktu sasniegšanā, kas noteikti, lai pārraudzītu būvniecības un iepirkuma darbības, par kurām atbildīgs *F4E*;

projekta vispārīgas pārraudzības līmenī *ITER* organizācijas ģenerāldirektors divreiz gadā *ITER* padomei un tās Pārvaldības konsultatīvajai komitejai iesniedz ziņojumu par projekta virzību, tā īstenošanu un par risku un izmaksu pārvaldības rīcības plāna izpildi. Laikā starp šiem ziņojumiem *ITER* organizācija reizi divos mēnešos ziņo par projekta kritiski svarīgo virzību, izmantojot operatīvās informācijas apkopojumus par budžeta īstenošanu, riska pārvaldību, iepirkuma darbībām un galveno elementu atskaites punktiem.

2.2. Pārvaldības un kontroles sistēma(-as)

2.2.1. Ierosinātā(-o) pārvaldības veida(-u), finansējuma apgūšanas mehānisma, maksāšanas kārtības un kontroles stratēģijas pamatojums

ITER projekta vispārējā arhitektūra paredz, ka līgumslēdzējām pusēm jādarbojas caur vietējām aģentūrām.

Kopuzņēmuma izveide saskaņā ar *Euratom* līguma 5. nodaļu 2007. gadā tika uzskatīta par piemērotāko risinājumu šādu vietējo aģentūru izmantošanai un *Euratom* saistību pret *ITER* organizāciju izpildei saskaņā ar noslēgto *ITER* nolīgumu. Pēc tam šo atbilstību ir apstiprinājušas vairākas neatkarīgas pārskatīšanas un novērtējums.

Pamatojoties uz šo Padomes lēmumu, Komisija katru gadu pieņem finansēšanas lēmumu pārskaitīt *F4E* n+1. gada līdzekļus no ES budžeta. *F4E* nosūta naudas līdzekļu pieprasījumu savam administratīvajam un darbības budžetam. Komisija pieprasa pamatojumu par katru naudas līdzekļu pieprasījumu saistībā ar darbības budžetu, jo īpaši naudas plūsmas prognozi kārtējām izmaksām un darbības izmaksām, kas aptver maksājuma pieprasījuma periodu, un *Fusion for Energy* finanšu līdzekļu situāciju, atsauci uz saistību(-ām) budžetā, uz kurām attiecas maksājums, visaptverošu plānošanu par katra projektu, par kuru veicams maksājums, un attiecīgo pamatojumu.

Kopuzņēmumam ir nepieciešamā zinātība, resursi un pieredze, lai īstenotu nepieciešamās *ex-ante* pārbaudes un *ex-post* kontroles attiecībā uz iepirkumiem. Darbu izpildes laikā regulāri tiek izvērtēti riski un progress, un pastāvīgi tiek uzraudzīts resursu patēriņš, balstoties uz noteiktajiem mērķiem un rādītājiem.

Komisija ir izstrādājusi *F4E* darbību uzraudzības stratēģiju. Šīs stratēģijas satvarā tiek apspriests jauns administratīvais nolīgums, kurā tiks ņemtas vērā tiesiskā regulējuma izmaiņas (*F4E* statūti tika grozīti 2015. gadā, tika pieņemta jauna *F4E* finanšu regula; pienākums uzraudzīt *ITER* un tādējādi arī *F4E* tika pārcelts no RTD ĢD uz ENER ĢD.) Šīs *F4E* tiesiskā regulējuma un pienākumu sadalījuma izmaiņas Komisijā nozīmē izmaiņas kārtībā, kādā *F4E* mijiedarbojas ar Komisiju, kā noteikts administratīvajā nolīgumā ar *F4E*.

2.2.2. Informācija par konstatētajiem riskiem un risku mazināšanai izveidoto(-ajām) iekšējās kontroles sistēmu(-ām)

F4E darbību veida dēļ (tie ir lieli un sarežģīti iepirkumi natūrā, kas ir saistīti ar lieliem tehniskajiem riskiem) un projekta veida un arhitektūras dēļ (iesaistītas 7 līgumslēdzējas puses, līdz šim lielākā enerģētikas eksperimenta izstrāde) tam piemīt nenovēršami finansiāli un darbības riski. Lai šo situāciju risinātu, ir ieviesti pasākumi *F4E* darbības pārraudzībai un labākai kontrolei. Komisija kopā ar *F4E* turpinās noteikt ar šā projekta īstenošanu saistītos riskus, jo īpaši attiecībā uz izmaksām, un īstenos vispiemērotākos pasākumus šo risku pārvaldībai un mazināšanai.

ENER ĢD (D4) ir izstrādājis visaptverošu risku novērtēšanas metodoloģiju, izveidojot risku reģistru, ko atjaunina reizi 3 mēnešos, un risku pārvaldības plānu, lai pārraudzītu galvenos riskus, kas var traucēt līdz 2025. gadam sasniegt "Pirmās plazmas" posmu. Šādai risku pārraudzībai būtu jāļauj Komisijai proaktīvi reaģēt uz aizkavējumiem, izmaksu pārsniegšanām un citiem negatīviem notikumiem, kas var kavēt *Euratom* ieguldījumu.

F4E 2018. gadā pārskatīs iekšējās kontroles sistēmu, lai ņemtu vērā Komisijas līmenī veiktās izmaiņas.

2.2.3. Kontroles izmaksu lietderības (attiecība "kontroles izmaksas ÷ attiecīgo pārvaldīto fondu vērtība") vērtējums un pamatojums un gaidāmā kļūdu riska līmeņa novērtējums (maksājumu izdarīšanas un programmas slēgšanas brīdī)

Komisijas līmenī tās kontroles izmaksas, kas saistītas ar *ITER* projekta un *F4E* darbību uzraudzību, joprojām ir zemas salīdzinājumā ar pārvaldīto naudas līdzekļu vērtību. Aplēsts, ka šīs izmaksas bija 0,31 % 2016. gadā un 0,28 % 2017. gadā, ietverot arī specializētas nodaļas saglabāšanu ENER ĢD, pārvaldības uzraudzību un no horizontālām funkcijām saņemto atbalstu. Šīs izmaksas turpmākajos gados var nedaudz pieaugt, atspoguļojot pieaugošo uzraudzību, uzlabotu riska pārvaldību un uzdevumu mainīšanos, projektam progresējot. Kļūdu risks saistībā ar ES ieguldījuma kopuzņēmumā administrēšanu ir minimāls.

Deleģētā struktūrvienību līmenī *F4E* vēl nav izstrādājusi metodoloģiju, kā veikt izmaksu un ieguvumu no kontrolēm novērtējumu vai paredzamā kļūdu līmeņa novērtējumu. Tomēr it vērts pieminēt, ka Eiropas Revīzijas palāta *F4E* vienmēr ir sniegusi atzinumus bez piezīmēm par pārskatu patiesumu un ticamību un par pakārtoto darījumu likumību un pareizību. Kad 2018. gada beigās BUDG ĢD sniegs jaunāko metodoloģiju, ENER ĢD nodrošinās, ka *F4E* veic vajadzīgos novērtējumus.

2.3. Krāpšanas un pārkāpumu novēršanas pasākumi

Norādīt esošos vai paredzētos novēršanas pasākumus un citus pretpasākumus, piemēram, krāpšanas apkarošanas stratēģijā iekļautos pasākumus.

Komisijas ģenerāldirektorāts, kam ir uzdota *ITER* projekta īstenošana un budžeta izpilde, ir stingri apņēmies apkarot krāpšanu saskaņā ar Komisijas stratēģiju krāpšanas apkarošanai (COM(2011) 376, 2011. gada 24. jūnijs) un gaidāmo šīs stratēģijas pārskatīšanu.

Komisijas līmenī ENER ĢD izstrādā un uztur savu krāpšanas apkarošanas stratēģiju, pamatojoties uz konkrētu riska novērtēšanas procesu. Tiek veikti nepieciešamie pasākumi attiecībā uz informētību, risku novērtēšanu, personāla informēšanu, sadarbību ar pilnvarotajām struktūrām un sadarbību ar *OLAF*. Šo stratēģiju pārskata ik pēc 2 līdz 3 gadiem, un pēdējo reizi tas ir darīts 2017. gada decembrī.

Par līgumu, dotāciju un saistīto maksājumu administratīvo pārraudzību atbild *F4E*.

Komisija un *F4E* ņem vērā Eiropas Savienības finansiālās intereses, jo īpaši atbilstīgi Padomes 1995. gada 18. decembra Regulai (EK, Euratom) Nr. 2988/95 par Eiropas Kopienu finanšu interešu aizsardzību un Finanšu regulas 53. panta a) punktam.

F4E izstrādā *ex-post* revīzijas stratēģijas, lai novērtētu notikušo darījumu likumību un pareizību.

Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) attiecībā uz *F4E* un tā personālu ir tādas pašas pilnvaras kā attiecībā uz Komisijas struktūrvienībām. Jāpiemin šādi krāpšanas un pārkāpumu apkarošanas pasākumi:

- *F4E* ir iekšējais revidents, kas pastāvīgi pārskata iekšējās kontroles sistēmas dažādos elementus;
- *F4E* iekšējo kontroles sistēmu regulāri pārskata Komisijas Iekšējās revīzijas dienests;
- Eiropas Revīzijas palāta *F4E* katru gadu veic revīziju par pārskatu patiesumu un ticamību un par notikušo darījumu likumību un pareizību (ieņēmumi un izdevumi);

- katru gadu Eiropas Parlaments un Eiropas Savienības Padome veic *F4E* budžeta izpildes apstiprinājuma procedūras.

F4E ir izstrādājusi krāpšanas apkarošanas stratēģiju, ko 2015. gada jūnijā apstiprināja tās valde. Vispārējais mērķis ir uzlabot krāpšanas profilaksi, atklāšanu un izmeklēšanas un veikt atbilstīgas preventīvās un izlabošanas darbības ar samērīgām un preventīvām sankcijām. *F4E* krāpšanas apkarošanas stratēģija pastiprina pieņemtos pasākumus interešu konfliktu novēršanai un pārvaldībai *F4E,* un tā ir integrēta *F4E* plašākā tiesiskajā regulējumā, aizsargājot ES finansiālās intereses un apkarojot krāpšanu, kā noteikts 5.a un 5.aa pantā Padomes Lēmumā 2007/198/Euratom, ar ko izveido *F4E*.

3. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS PAREDZAMĀ FINANSIĀLĀ IETEKME

3.1. Daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorija un jauna(-s) ierosinātā(-s) budžeta izdevumu pozīcija(-s)

Daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	Budžeta pozīcija	Izdevumu veids	Iemaksas			
	Numurs 1 Vienotais tirgus, inovācija un digitālā ekonomika	Dif./nedif.[17].	no EBTA valstīm[18]	no kandidātvalstīm[19]	no trešām valstīm	Finanšu regulas [21. panta 2. punkta b) apakšpunkta] nozīmē
	01 01 04 01 01 04 01 Izdevumi, kas saistīti ar ierēdņiem un pagaidu darbiniekiem, kuri īsteno *ITER* programmu 01 01 04 02 Ārštata darbinieki, kuri īsteno *ITER* programmu 01 01 04 03 Citi *ITER* programmas pārvaldības izdevumi **01 04** 01 04 01 Eiropas kopuzņēmums *ITER* – Kodolsintēze enerģētikas vajadzībām (*F4E*) – Administratīvās pārvaldības izdevumi 01 04 02 Eiropas kopuzņēmums *ITER* – Kodolsintēze enerģētikas vajadzībām (*F4E*) – Darbības izdevumi	Nedif. Nedif. Nedif. Dif. Dif.	NĒ	NĒ	JĀ	JĀ

[17] Dif. – diferencētās apropriācijas, nedif. – nediferencētās apropriācijas.
[18] EBTA – Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācija.
[19] Kandidātvalstis un attiecīgā gadījumā potenciālās kandidātvalstis no Rietumbalkāniem.

3.2. Paredzamā ietekme uz izdevumiem

3.2.1. Kopsavilkums par paredzamo ietekmi uz izdevumiem[20]

Miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorija[21]	**1**	Vienotais tirgus, inovācija un digitālā ekonomika

			2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	***Pēc 2027. g ada***	**KOPĀ**
01 01 04 01 Izdevumi, kas saistīti ar ierēdņiem un pagaidu darbiniekiem, kuri īsteno *ITER* programmu	Saistības = Maksājumi	(1)	9,257	9,442	9,631	9,824	10,020	10,220	10,425		**68,819**
01 01 04 02 Ārštata darbinieki, kuri īsteno *ITER* programmu	Saistības = Maksājumi	(1)	0,314	0,320	0,327	0,333	0,340	0,347	0,354		**2,335**
01 01 04 03 Citi *ITER* programmas pārvaldības izdevumi	Saistības = Maksājumi	(1)	1,500	1,530	1,560	1,592	1,624	1,656	1,689		**11,151**
01 04 01 Eiropas kopuzņēmums *ITER* — Administratīvās pārvaldības izdevumi	Saistības = Maksājumi	(1)	65,000	66,000	67,000	69,000	70,000	71,000	73,000		**481,000**
01 04 02 Eiropas kopuzņēmums *ITER* – Kodolsintēze enerģētikas vajadzībām (*F4E*) – Darbības izdevumi	Saistības	(2)	858,081	690,463	1 024,144	791,024	664,205	842,685	636,093		**5 506,695**
	Maksājumi	(3)	209,304	520,061	538,856	647,466	697,841	800,512	811,667	1 280,987	**5 506,695**
KOPĀ apropriācijas – programmas	Saistības	=1+2	934,152	767,755	1 102,662	871,773	746,189	925,908	721,561		**6 070,000**

[20] Noapaļošanas dēļ kopējās summas var nesakrist.

[21] 01 01 04. punktā ir ietverts tehniskais un/vai administratīvais atbalsts un ES programmu un/vai darbību īstenošanas atbalsta izdevumi (kādreizējās "BA" pozīcijas), netiešā pētniecība, tiešā pētniecība.

piešķīrums	Maksājumi	=1+3	285,375	597,353	617,374	728,215	779,825	883,735	897,135	1 280,987	**6 070,000**

Miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	**7**	Eiropas publiskā pārvalde

			2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	***Pēc 2027. gada***	**KOPĀ**
Darbības apropriācijas (sadalījumā pa budžeta pozīcijām atbilstoši 3.1. punktam)	Saistības	(1)									
	Maksājumi	(2)									
Administratīvās apropriācijas, ko finansē no programmas piešķīruma[22]	Saistības = Maksājumi	(3)									
KOPĀ apropriācijas – programmas piešķīrums	Saistības	=1+3									
	Maksājumi	=2+3									

[22] Tehniskais un/vai administratīvais atbalsts un ES programmu un/vai darbību īstenošanas atbalsta izdevumi (kādreizējās „BA" pozīcijas), netiešā pētniecība, tiešā pētniecība.

Daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	7	Eiropas publiskā pārvalde

Miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

		2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	***Pēc 2027. g ada***	**KOPĀ**
Cilvēkresursi										
Citi administratīvie izdevumi										
KOPĀ daudzgadu finanšu shēmas 7. IZDEVUMU KATEGORIJAS apropriācijas	(Saistību summa = maksājumu summa)									

Miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

		2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	***Pēc 2027. g ada***	**KOPĀ**
KOPĀ daudzgadu finanšu shēmas **visu IZDEVUMU KATEGORIJU** apropriācijas	Saistības	934,152	767,755	1 102,662	871,773	746,189	925,908	721,561		**6 070,000**
	Maksājumi	285,375	597,353	617,374	728,215	779,825	883,735	897,135	1 280,988	**6 070,000**

3.2.2. Kopsavilkums par paredzamo ietekmi uz administratīvajām apropriācijām

– ☐ Priekšlikums/iniciatīva neparedz izmantot administratīvās apropriācijas

– ☒ Priekšlikums/iniciatīva paredz izmantot administratīvās apropriācijas šādā veidā:

Miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Gads	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	KOPĀ
Daudzgadu finanšu shēmas 7. KATEGORIJA								
Cilvēkresursi								
Citi administratīvie izdevumi								
Starpsumma – daudzgadu finanšu shēmas 7. KATEGORIJA								
Ārpus daudzgadu finanšu shēmas[23] 7. KATEGORIJAS								
Cilvēkresursi	9,571	9,762	9,958	10,157	10,360	10,567	10,779	**71,154**
Citi administratīvie izdevumi	1,500	1,530	1,560	1,592	1,624	1,656	1,689	**11,151**
Starpsumma – ārpus daudzgadu finanšu shēmas 7. KATEGORIJAS	**11,071**	**11,292**	**11,518**	**11,749**	**11,984**	**12,223**	**12,468**	**82,305**
KOPĀ	**11,071**	**11,292**	**11,518**	**11,749**	**11,984**	**12,223**	**12,468**	**82,305**

[23] Tehniskais un/vai administratīvais atbalsts un ES programmu un/vai darbību īstenošanas atbalsta izdevumi (kādreizējās „BA" pozīcijas), netiešā pētniecība, tiešā pētniecība.

3.2.2.1. Paredzamās vajadzības pēc cilvēkresursiem

– ☐ Priekšlikums/iniciatīva neparedz cilvēkresursu izmantošanu.

– ☐ Priekšlikums/iniciatīva paredz cilvēkresursu izmantošanu šādā veidā:

Aplēse izsakāma ar pilnslodzes ekvivalentu

Gads		**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
• Štatu sarakstā ietvertās amata vietas (ierēdņi un pagaidu darbinieki)								
Galvenā mītne un Komisijas pārstāvniecības								
Delegācijas								
Pētniecība		61	61	61	61	61	61	61
• Ārštata darbinieki (izsakot ar pilnslodzes ekvivalentu –: FTE) — AC, AL, END, INT un JED [24]								
7. kategorija								
Finansē no daudzgadu finanšu shēmas 7. IZDEVUMU KATEGORIJAS	- galvenajā mītnē							
	- delegācijās							
Finansē no programmas piešķīruma [25]	- galvenajā mītnē							
	- delegācijās							
Pētniecība		4	4	4	4	4	4	4
Cits (precizēt)								
KOPĀ								

Vajadzības pēc cilvēkresursiem tiks izpildītas, izmantojot attiecīgā ĢD darbiniekus, kuri jau ir iesaistīti konkrētās darbības pārvaldībā un/vai ir pārgrupēti attiecīgajā ģenerāldirektorātā, vajadzības gadījumā izmantojot arī vadošajam ĢD gada budžeta sadales procedūrā piešķirtus papildu resursus un ņemot vērā budžeta ierobežojumus. Darbinieku skaits, tostarp ierēdņi, kas nepieciešams kopuzņēmumam *F4E*, ir norādīts 3.2.2.2. punktā.

Veicamo uzdevumu apraksts

Ierēdņi un pagaidu darbinieki	Galvenajā mītnē strādājošie darbinieki ir atbildīgi par darbību noteikšanu un turpmākiem pasākumiem gan attiecībā uz vietējo aģentūru Barselonā (*F4E*), gan *ITER* projektu, kurā Eiropas partnerību pārstāv Komisija.
Ārštata darbinieki	Galvenajā mītnē strādājošie darbinieki ir atbildīgi par darbību noteikšanu un turpmākiem pasākumiem gan attiecībā uz vietējo aģentūru Barselonā (*F4E*), gan *ITER* projektu, kurā Eiropas partnerību pārstāv Komisija.

3.2.2.2. Paredzamās cilvēkresursu vajadzības *F4E*

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Pastāvīgie darbinieki	51	51	51	51	51	51	51
no kuriem AD	40	40	40	40	40	40	40

[24] AC — līgumdarbinieki; AL — vietējie darbinieki; END — norīkotie valstu eksperti; INT — aģentūras darbinieki; JED — jaunākie eksperti delegācijās.

[25] Ārštata darbiniekiem paredzētā maksimālā summa, ko finansē no darbības apropriācijām (kādreizējām "BA" pozīcijām).

no kuriem AST	11	11	11	11	11	11	11
no kuriem AST-SC							
Pagaidu darbinieki	229	229	229	221	213	211	211
no kuriem AD	202	202	202	194	186	184	184
no kuriem AST	27	27	27	27	27	27	27
no kuriem AST-SC							
Līgumdarbinieki	172	172	172	165	159	157	157
Kopā	**452**	**452**	**452**	**437**	**423**	**419**	**419**

3.2.2.3. – Kopuzņēmums *F4E* – Līgumdarbinieku sadalījums pa funkciju grupām 2021.–2027. gadā

Līgumdarbinieki	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
IV funkciju grupa	98	98	98	91	85	83	83
III funkciju grupa	55	55	55	55	55	55	55
II funkciju grupa	19	19	19	19	19	19	19
I funkciju grupa							
Kopā	**172**	**172**	**172**	**165**	**159**	**157**	**157**

3.2.3. Trešo personu iemaksas

Priekšlikums/iniciatīva:

– ☐ neparedz trešo personu līdzfinansējumu

– ☑ paredz trešo personu sniegtu līdzfinansējumu šādā veidā:

Apropriācijas miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Gads	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	KOPĀ
Norādīt līdzfinansētāju struktūru[26]	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
KOPĀ līdzfinansētās apropriācijas	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

3.3. Paredzamā ietekme uz ieņēmumiem

– ☐ Priekšlikums/iniciatīva finansiāli neietekmē ieņēmumus.

– ☑ Priekšlikums/iniciatīva finansiāli ietekmē:

– ☐ pašu resursus

– ☑ citus ieņēmumus

Norādiet, ja ieņēmumi ir piešķirti izdevumu pozīcijām ☑

Miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Budžeta ieņēmumu pozīcija:	Priekšlikuma/iniciatīvas ietekme[27]						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
6XXX. pants[28]	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

Attiecībā uz piešķirtajiem ieņēmumiem norādīt attiecīgo(-ās) budžeta izdevumu pozīciju(-as).

Budžeta pozīcijas 01 01 04., 01 04 01. un 01 04 02.

Citas piezīmes (piem., metode/formula, ko izmanto, lai aprēķinātu ietekmi uz ieņēmumiem, vai jebkura cita informācija).

Vēl nav zināms Tas atkarīgs no jauna nolīguma, kas ar Šveici slēdzams laikposmam no 2021. līdz 2027. gadam. Ja *Brexit* tiks apstiprināts un ja Apvienotā Karaliste paliks kā *ITER* programmas partneris, tās iespējamais ieguldījums arī būtu jāreģistrē kā īpašam mērķim iezīmēti ieņēmumi (no trešām valstīm).

[26] Papildus finansējumam no ES budžeta Francija kā projekta uzņēmējvalsts pašlaik veic iemaksas tieši *F4E* budžetā aptuveni 20 % apmērā no *Euratom* ieguldījuma. Turklāt katru gadu *F4E* dalībnieki maksā dalības maksu kopuzņēmumā. Šos līdzfinansējuma ieņēmumus reģistrē tieši *F4E* pārskatos, un tos neiekļauj ES budžeta ieņēmumos un izdevumos.

[27] Norādītajām tradicionālo pašu resursu (muitas nodokļi, cukura nodevas) summām jābūt neto summām, t. i., bruto summām, no kurām atskaitītas iekasēšanas izmaksas 20 % apmērā.

[28] Šveice un, iespējams, Apvienotā Karaliste